

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קבר א מיי פ"א מהל' שלחין ושומפין הלכה ח סגנ עשין עב טוש"ע ח"מ סי' קכח סעיף ג:

קבה ב ג ד (מ"י) (סג) טוש"ע ח"מ סי' קכב סעיף א:

קבה ה מ"י פ"ז מהלכות גולה ואבירה הלכה ד:

קבה ו מ"י שם הלכה ו:

קבה ז מ"י שם הלכה ג:

קבה ח מ"י שם הלכה ה:

קבה ט מ"י שם הלכה ד:

ק"א י מ"י פ"ח מהלכות גולה וזה הלכה ד סגנ עשין ז טוש"ע ח"מ סי' ק"א סעיף א:

מוסף רש"י

אקנינהו ניהליה לרב שבמזאל. שהיה הולך לשם כדי שיהיה לו, שאלו לא הקנה לו לא היה נעשה לו מי שהפקדון אללו, שם איכזו בדרך חזור רב פסח ונמטע לו יב"ח סו. אב אסיפא דביתא. מפסגן בימו (סס) ק"י בימו מקרקע כדי שיעשה לו והיה הכשרה, ואילו לא אקנינהו יתלה לא הו יתני ליה דלא ליחייב דלאוסיף דאריסא (רשב"ם ב"ב טו) שהקנה לו כבודר קנה כנסת בימו ואבא הקנה לה המעות בתורת הכשרה התפוסרת צ"ק (נעל ט) כי נמי הך וההיקא אקנינהו והקנה לו והמעות כל מתקום שכן (רשב"ם ב"ב טז) נפק לאפיה. מרוב שמנת עבודי שביאל (סס טז) עד תואך. שם מקום (ב"ב סו) מקום גמל נדי (ג): וק' מנה, ולאשמועינן אחא למשום קנין זה מפרו לו המעות, דיון נפק לאפיה משמען דביאל המעות (רשב"ם ב"ב טז) ויש מפרשין כפי דברו ומפרשין נמי שלא יחזיק בהן לעולם, ולא היל, דיון דכעב ובהכשרה וכל מנה דממען ליה מן דינה קבלתי בין גומט בין לחובה, מיה שמתין בשליש שור, סי מפרש צ"ק (סס) מה ומלוה על פה אינו גובה מן היתורשין. דשעבודא לאו דאורייתא, אבל מן הלקוחות, אבל מנה ששטר הוא עצמו שיעשו, דכעב ליה כל נכסי דאית לי אחרין לשטרות דכן (קדושין יג).

רבינו הגנאל

אמר רב יהודה אמר שמאל אין משלחין מעות בדיוקני. פיר', דיוקני, צורה ידועה לו כנות סימן וכל הרואה אותה יודע שהוא סימן שלפולג, וכתיב לו בינו לבינו וכן לפולג בו וכך בעת דיו שנים, כלומר סוד ביניהם, ואפילו עדים מעידים שאמר להן הוה הכותב בכתיב הזה כתב ידי הוא, ואינם יודעים העדים מה כתבו בו אלא כתבו הם למטה כי פלוני אמר לנו העידו עלי שזו הדיוקני שלי היא, בדיוקני זו היא כנות החמות ידו, ואמ'

אין משלחין מעות בדיוקני אפילו עדים התומים עליה. פי' אם אמר לסופר כתוב לפלוני שישלח לי מעות ע"י פלוני ואחר כך חתם בדיוקני שלו ואפילו עדים חתומים עליה שהיא דיוקני שלו אינו מועיל אבל אם היו חתומים על זה שאמר ליה לשלח על ידו

אין משלחין מעות בדיוקני ואפילו עדים חתומים עליה ורבי יוחנן אמר אם עדים חתומים עליה משלחין אמרי לשמואל מאי תקנתא כי הא דרבי אבא הוא מסיק זווי בדריב יוסף בר חמא א"ל לרב ספרא בהדי דארתית אייתינהו ניהלי כי אול להתם אמר ליה רבא בריה מי כתב לך התקבלתי א"ל לא אי הכי זיל ברישא ויכתוב לך התקבלתי לסוף אמר ליה אי כתב לך נמי התקבלתי ילאו כלום הוא דלמא אדאתית שכיב רבי אבא ונפלו זווי קמי יתמי והתקבלתי דרבי אבא לאו כלום הוא א"ל ואלא מאי תקנתא זיל נקנינהו לך אגב ארעא ותא את כתוב לן התקבלתי וכי הא דרב פפא הוה מסיק תריסר אלפי זווי בי חוזאי אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אבא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תואך: נתן לו את הקרן וכו': אלמא חומש ממונא הוא ואם מייית משלמי ליה יורשין ותנן נמי נתן את הקרן ונשבע על החומש הרי מוסיף חומש על חומש אלמא חומשא ממונא הוא ותניא נמי הכי הגזול את חבירו ונשבע לו ומת יורשין משלמים קרן וחומש ופטרין מן האשם ויורשין בני שלומי חומשא דאבוהון הו (אלמא חומש ממונא הוא ובעי שלומי יורשין) ורבינהו עדיין אני אומר אימתי אינו משלם חומש על גזל אביו בזמן שלא נשבע לא הוא ולא אביו הוא ולא אביו אביו ולא הוא הוא ואביו מנין ת"ל י אשר גזל ואשר עשק והוא לא גזל ולא עשק אמר רב נחמן לא קשיא כאן שהודה כאן שלא הודה אי לא הודה קרן נמי לא משלם וכי תימא הכי נמי דלא משלם והא מדקא מוהדר אחומש למימרא דקרן משלם ועוד תניא ועדיין אני אומר אימתי הוא משלם קרן על גזל אביו בזמן שנשבע הוא ואביו אביו ולא הוא הוא ולא אביו לא הוא ולא אביו מנין ת"ל גזילה ועושק אבירה ופקדון יש תלמוד וירתיב רב הונא וקאמר להא שבעתא א"ל רבה בריה יש תלמוד קאמר מר או ישתלמו קאמר מר א"ל יש תלמוד קאמינא ומריבויא דקראי אמרי אלא מאי לא הודה הלא הודה אביו והודה בנו ונחייב בנו חומש אשבועה דידיה אמרי בשאין גזילה קיימת אי בשאין גזילה קיימת אפילו קרן נמי לא משלם לא צריכא דאיכא אחריות (ס) וכי איכא אחריות נכסים (א) ובמלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות אמרי בשעמד

בדיוקני. מסר לו בעל הפקדון לשליח סימניו וכתיב לו חותמו באגרת ומסרה לו ואמר לו לך והתראה לפלוני ותן לך מעות שיש לי צידו (ט) אי נכב לך. ר' אבא: הסתכלתי. מעותי בקבלתו של רב ספרא: אדאסיס. צעוד שהיה בדרך שבוך אללנו: שכיב רבי

אבא. דוקן הוא וכבר בטל שליחמו קודם שתקבלם ואי הוו אנסי לכו מינך באורחא תבעי לן יתמי: נקנינהו ניהלך אגב ארעא. ויהיו שלך בכל מקום שהן דקיימא לן (קדושין דף טו). נכסים שאין להם אחריות נקנין עס נכסים שיש להן אחריות: אסיפא דביימי. מפסגן בימו דממוזר לקרקע הוא וקרקע הוא כן שמעתי. ל"א סיפא דבימיה סוף בית הקנה לו זויית אחת: נפק לאפיה עד סוף. הלך לקראתו עד מוון עס מקום שהיה שמט שהציט לו משמיו: אלמא חומשא ממונא הוא. מדאליטריך ליה למתני א"ל ליןך אחריו אלמא ממנונא הוא גביה: ואי מיית. גזלן משלמי יורשין ועוד מדקתני הרי זה מוסיף חומש על חומש ש"מ ממנונא כפריה: ופטורין מן האשם. דלא מתו צעילי דלס הפרישו צמיה היה טעון [רעיה] וכי לא הפרישו פטרין דאשם כפרה הוא ולא ממנונא ואין כפרה למתים: עדיין אני אומר. רישא צמורת כהניס (ט) אשר גזל על גזילו הוא מוסיף חומש ולא על גזילת אציו: כאן שהודה. אציו צמיו אחר שצבע ונחייב לו חומשא כשאלמי יורשין וצמייחא צמ"כ בשלח הודה וקס"ד השתא בלא הודה לא אכ ולא בן: ה"ג ויסיב רב הונא: יש תלמוד קאמר מר. ותנא מקרא מייתי לה מדכתיב כל בני ריבויא הוא שהצן חייב לשלם או ישתלמו קאמר מר ומסכרע הוא משלם ולא מקראי: לא הודה אציו והודה בנו. קרן משלם אבל חומש לא למעטיה קרא מחומש על גזל אציו: ונחייב (ט) חומש אשבועה דידיה. דקתני נשבע הוא ואציו לפטרול דכיון דבן נשבע והודה אמאי פטור: צשאין גזילה קיימא. דלאו עליה רמיא לשלומי דתנן [לפתן דף ק"א]: הגזול ומכיל את בניו פטורים משלם להך אי כבר כפירת דברים צעלמא היא ונצבעת צטוי הוא דליכא חומש: לא לריכא דאיכא אחריות נכסים. ואמרינן לקמן (סס) דלס הניח אביהן אחריות נכסים קרקעות חייבים להחזיר מפני כבוד אביהן: וכי איכא אחריות נכסים מאי הוי כו' ל"ג חדא דהא מני התם דמשום כבוד אביהם חייבים להחזיר ועוד

רבינו הגנאל (המשך) שמאל כל כי האי גונא אין משלחין בו מעות. ומדשקלו וטרו לאוקומי סוגיא דשמענתא כשמואל, ואמ' מאי אקנתיה ואי כתב בעל המעות התקבלתי ושקל ליה השליח, ומייתו ליה בהדיה ויהיב ליה למי שמועות קודם שיקבל השליח המעות ובטל זה הכתב שכתוב בו התקבלתי, שמת הוא קודם שיקבל ששלוה המעות, וכבר זכו בהן היורשין. ואפ"כ לא איפשר, ואוקימנא לשמואל ליה לית תקנה. אלא כי הא דרב פפא הוה מסק תריסר אלפי זווי בי חוזאי ואקנינהו לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתא, כי אתא נפק לאפיה עד תוין, וכך הלכה, וכבר פירשנוה בפרק הוהב, וליהא הא דרי' יוחנן הא בתרייתא, אבל שליח ששעא בעדים איהו דלא דחקין לאוקומי לה כי הא דרב פפא, אלא משום דחיישין דילמא מיית מריה דפיקדונא, אבל היכא דלא חייש קני. נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש, שמע מינה דחומש ממון הוא ואי יתניא נמי הכי הגזול את חבירו ונשבע לו ומת יורשיו משלמין קרן וחומש ופטורין מן האשם. גזילה ועשק אבירה ופקדון יש תלמוד. ישתלמו קאמר מר מר דמשמע ישתלמו מן היורשין, וילפי מרישה דקרא, יש תלמוד קאמינא דריכתב קרא והייב את אישר גזל או אשר עשק או את אשר הפקד אתו או את אשר מכתב אחר או את אשר עשק ופקדון ואבירה, ש"מ שהיוורשין משלמין קרן.

(א) צ"מ מו. צ"ב טו: [ע"ש] קי: [ע"ש] וישי' חתום' צ"ב טו: ד"ה רב פפא', ט' רש"ל מ"י, (א) [קדושין ג': צ"ב מה. קט. קשה. ערין ו: ז. ב. צמורת מת: (ד) ז"ל (ה) [ויקרא פרשה יג, א] (ו) ד"ה [וקנינהו], (ז) [שיך למתני לעיל ק"א, ח] [חמיו' כתב יסוד לזה ע"ש],

תורה אור השלם

ו. ויהי בני יחזקאל ואשם ודשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר נמצא:

הגהות הב"ח

(א) וצ"ל לזלכא אמירות נכסים (ב) רש"י ד"ה בדיוקני וכו' צידו הס"ד ואח"כ מה"ד מי כתב לך: (ג) ד"ה ונחייב בנו חומש:

רבינו הגנאל (המשך)

שמואל כל כי האי גונא אין משלחין בו מעות. ומדשקלו וטרו לאוקומי סוגיא דשמענתא כשמואל, ואמ' מאי אקנתיה ואי כתב בעל המעות התקבלתי ושקל ליה השליח, ומייתו ליה בהדיה ויהיב ליה למי שמועות קודם שיקבל השליח המעות ובטל זה הכתב שכתוב בו התקבלתי, שמת הוא קודם שיקבל ששלוה המעות, וכבר זכו בהן היורשין. ואפ"כ לא איפשר, ואוקימנא לשמואל ליה לית תקנה. אלא כי הא דרב פפא הוה מסק תריסר אלפי זווי בי חוזאי ואקנינהו לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתא, כי אתא נפק לאפיה עד תוין, וכך הלכה, וכבר פירשנוה בפרק הוהב, וליהא הא דרי' יוחנן הא בתרייתא, אבל שליח ששעא בעדים איהו דלא דחקין לאוקומי לה כי הא דרב פפא, אלא משום דחיישין דילמא מיית מריה דפיקדונא, אבל היכא דלא חייש קני. נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש, שמע מינה דחומש ממון הוא ואי יתניא נמי הכי הגזול את חבירו ונשבע לו ומת יורשיו משלמין קרן וחומש ופטורין מן האשם. גזילה ועשק אבירה ופקדון יש תלמוד. ישתלמו קאמר מר מר דמשמע ישתלמו מן היורשין, וילפי מרישה דקרא, יש תלמוד קאמינא דריכתב קרא והייב את אישר גזל או אשר עשק או את אשר הפקד אתו או את אשר מכתב אחר או את אשר עשק ופקדון ואבירה, ש"מ שהיוורשין משלמין קרן.